

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора
Мозгальної Наталії Георгіївни на дисертаційне дослідження
Чи Синьой**

**«Формування художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів
музичного мистецтва в процесі гри на духових інструментах» подане на
здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 –
Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне
мистецтво)**

1. Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із планами відповідних галузей науки

У дослідженні Чи Синьой актуалізовано проблему формування художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі гри на духових інструментах. За словами автора, підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва в зазначеному контексті є доволі складною, адже передбачає набуття широкого комплексу знань, умінь, навичок, серед яких не лише виконавські та педагогічні, а й такі, що забезпечують різні види аналізу музичних творів (с.20). Наголосимо, що порушена проблема є актуальною не тільки для вчителів музичного мистецтва, але й для майбутніх викладачів гри на конкретних духових інструментах. Її вирішення сприятиме нарощуванню виконавських і методичних можливостей майбутніх викладачів і вчителів музичного мистецтва через підвищення аналітичного потенціалу та розширення можливостей дослідницького, науково-методичного пошуку з метою якісної підготовки в класі духових інструментів, що є надзвичайно важливими для мистецько-педагогічної науки та практики.

Попри розроблення вченими окремих аспектів досліджуваної проблеми, у педагогічній науці відсутнє її цілісне вивчення, що викликає низку суперечностей, зокрема: між важливістю художньо-аналітичних умінь для інтерпретації творів у виконавському та педагогічному процесах підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва і відсутністю чіткого усвідомлення їх структурного комплексу та методичного забезпечення: між наявною специфікою художнього розкриття образу музичних творів на основі художньо-аналітичних умінь і відсутністю його наукової рефлексії цього процесу з огляду на виконавства на духових інструментах; між важливістю формування художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі гри на духових інструментах та відсутністю розроблених критеріїв і показників оцінювання рівня їх сформованості (с.22).

Сказане ще раз підкреслює актуальність проблеми художньо-аналітичної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва, яка супроводжує весь процес фахової підготовки.

Важливо, що дисертація є складовою науково-дослідної роботи, що реалізується Державним закладом «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» та становить частину

наукової теми «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми» (реєстраційний номер 0120U002017). Тому заявлене дослідження є актуальним, важливим і перспективним як у науковому, так і практичному аспектах, адже виявляє виклики і проблеми та пропонує шляхи їх розв'язання.

2. Наукова новизна отриманих результатів

Вперше дисертантом проведене комплексне дослідження формування художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі гри на духових інструментах, в контексті музичної педагогіки розкрито феномен художньо-аналітичних умінь, їх функціональні властивості, шляхом кластеризації визначено трикомпонентну структуру художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва (теоретико-семантичний, методико-рефлексивний, художньо-інтерпретаційний компоненти).

Вперше з позицій когнітивно-семантичного, інтенціонально-рефлексійного та інтеграційно-творчого підходів обґрунтовано сутність поняття «художньо-аналітичні уміння майбутніх учителів музичного мистецтва» як метаконструкту професійної підготовки, що включає всі види аналізу у мистецтвознавчій та музично-педагогічній проєкціях, спрямованих на визначення художньо-образних властивостей та педагогічного потенціалу творів мистецтва, їх художньо-образного смислу та його розкриття в процесі виконавської або педагогічної інтерпретації.

Вперше визначено та систематизовано педагогічні і умови та принципи формування художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва, й на цьому підґрунті розроблено та апробовано у формувальному експерименті відповідну меті й завданням дисертаційного дослідження авторську методику.

Поглиблено знання з теорії музичної інтерпретації, видів аналітичної діяльності вчителів музичного мистецтва, особливостей інструментально-виконавської підготовки в процесі навчання гри на духових інструментах.

3. Практичне значення одержаних результатів

Практична значущість дисертаційного дослідження Чи Синьой визначається такими параметрами:

- розроблення критеріїв, показників та методів діагностики художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі гри на духових інструментах, які можуть бути застосовані для оцінювання досліджуваного феномену здобувачів вищої музичної та музично-педагогічної освіти у процесі різних видів музикування;

- розроблення методів формування художньо-аналітичних умінь, які можна використовувати в процесі навчання гри на різних музичних інструментах, а саме: абстрагування різних видів аналізу твору; синтезування

результатів здійснення різних видів аналізу твору, текстові завдання, самооцінювання; пошук помилок та їх подолання під час самостійної роботи, створення виконавсько-інтерпретаційних мап роботи над твором; наведення зв'язків аналізу ставлень та емоційних реакцій на виконавську інтерпретацію творів;

- використання матеріалів дослідження як в лекційних курсах з проблем методики викладання гри на духових інструментах, так і на індивідуальних заняттях в інструментальних класах та заняттях з ансамблевого музикування.

4. Оцінка змісту дисертації та її завершеність

Дисертаційне дослідження Чи Синьюй написане грамотно, зі знанням проблемного поля. Воно викладене на 244 сторінках друкованого тексту (170 сторінок основного тексту) і складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (198 найменувань, з них 33 іноземними мовами), додатків. Робота ілюстрована 10 таблицями та 10 рисунками.

Вступ, в якому розлого аргументована актуальність представленого дослідження, викладений на 10 сторінках. В ньому чітко визначені мета та завдання, об'єкт і предмет дослідження, окреслені у відповідності до тематики роботи. Ґрунтовно описано емпіричну базу дослідження та сукупність теоретичних, емпіричних та статистичних методів, що сприяли розв'язанню поставлених завдань.

Кожний розділ завершується висновками, в кінці кожного підрозділу є узагальнення, в яких на основі вивчення першоджерел обґрунтовується необхідність дослідження. Це свідчить про достатньо глибоке розуміння автором завдань, які потрібно вирішити та його уміння аналізувати, систематизувати, порівнювати. Використані літературні джерела є сучасними, актуальними, відповідають тематиці дослідження, дали можливість в повній мірі оцінити стан проблеми, яку вивчає та вирішує дисертант.

У першому розділі «Теоретичні основи дослідження художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва» для обґрунтування феномену художньо-аналітичних умінь проведено аналіз семантичних характеристик термінів, які його складають, а саме: уміння (с.31-33), «аналітика» та «аналіз» (с.34-35), виконавська діяльність (с.40), процеси, які безпосередньо пов'язані з аналітичними уміннями (сприйняття, мислення, пам'ять) (с.36-39), здійснено класифікацію та зроблено узагальнення аналітичних умінь (с.41-42). На цій основі, схарактеризовано художньо-аналітичні уміння як опанування здобувачами вищої освіти засобами роботи з нотним текстом (тлумачення, декодування, розуміння, відтворення смислових значень, слухова рефлексія), володіння якими забезпечує можливість образно-експресивного втілення власної інтерпретаційної концепції на основі встановлення «діалогу» з композитором, музичним твором і слухачами (с.45).

Розглянуто особливості історичного, музикознавчого, семіотичного та компаративного аналізу, відзначена їх роль в процесі інтерпретаційної діяльності (с.51-52).

Розроблено структуру художньо-аналітичних умінь вчителів музичного мистецтва, що складається з теоретико-семантичного (уміння визначати семантичні одиниці музичного тексту під час його аналізу та усвідомлювати їх смисловий контекст; уміння проаналізувати та оцінити співвідношення знаків, символів та змістовного наповнення атрибутів музичної мови твору), методико-рефлексійного (уміння аналізувати та узагальнити виконавські завдання з педагогічним вектором застосування твору; уміння розробити критерії оцінювання власного виконавства на основі прикладних аналітичних процедур самооцінювання) та художньо-інтерпретаційного (уміння здійснювати аналіз художньої траєкторії розкриття образу; критичне ставлення до виконавської інтерпретації на основі сформованих фахових компетентностей (жанрово-стильових, художньо-образних) компонентів, графічно представлених на рисунку 1.3. (с. 69).

У другому розділі «Методологічні основи та методика формування художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі гри на духових інструментах» визначено методологічну складову дослідження та конкретизовано чинники, які впливають на формування художньо-аналітичних умінь майбутніх вчителів музичного мистецтва. Показово, що автор представляє методологічні підходи у двох напрямках: наукові підходи щодо дослідження феномену художньо-аналітичних умінь (функціональний та кластерний) та підходи, що формують комплекс художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва (когнітивно-семіотичний, інтенціонально-рефлексійний, інтеграційно-творчий).

У другому підрозділі окреслено комплекс педагогічних умов та методів, спрямованих на ефективне формування художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва, які враховують специфіку виконавської діяльності на духових інструментах, а також підкреслюють конгломерат аналітичної, техніко-виконавської, художньо-образної та емоційної складових у процесі інтерпретації музичного твору.

Комплексна модель розробленої дисертантом методики представлена на рисунку 2.1. (с.138).

У третьому розділі «Експериментальна робота з формування художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва» на основі низки емпіричних діагностичних методів розроблено критерії (когнітивно-смисловий, мотиваційно-дидактичний, виконавсько-творчий) та показники оцінювання рівня сформованості художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва. На їх основі було встановлено три рівня сформованості художньо-аналітичних умінь: високий рівень – продуктивно-творчий; середній рівень – ситуативно-вибірковий; низький рівень – поверхово-стереотипний.

Заслуговує на увагу поетапна авторська методика формування

художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва. Цінними вважаємо розроблені автором методи, які використовувались протягом трьох етапів формуального експерименту, зокрема: абстрагування різних видів аналізу твору; синтезування результатів здійснення різних видів аналізу твору, текстові завдання, самооцінювання; пошук помилок та їх подолання під час самостійної роботи, створення виконавсько-інтерпретаційних мап роботи над твором; наведення зв'язків аналізу ставлень та емоційних реакцій на виконавську інтерпретацію творів – для формування та підвищення рівня сформованості художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва та викладачів гри на духових інструментах. Отримані результати засвідчили їх ефективність.

Загальні висновки логічно впливають зі змісту роботи, у концентрованому вигляді відображають основні результати дослідження відповідно до поставлених завдань. Список використаних джерел та додатки оформлені вірно.

Отже, зміст роботи, аналіз основних положень дисертації підтверджує досягнення мети і вирішення завдань дослідження.

5. Повнота викладання результатів в опублікованих працях

Кількість і обсяг опублікованих праць відповідають встановленим вимогам і демонструють належну апробацію дисертантом ключових положень наукового дослідження (участь у формі виступів і доповідей на 11 міжнародних та регіональних науково-практичних конференціях).

Результати дослідження відображено в 7 публікаціях автора, з яких: 3 – у фахових виданнях України, 1 – у співавторстві; 5 – апробаційного характеру (1 - зарубіжна). Статті написані українською, англійською та китайською мовами.

Особистий внесок здобувача визначається в розкритті сутності художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва в контексті музично-виконавської інтерпретації.

6. Дискусійні зауваження та пропозиції до змісту дисертації

Проведене дисертаційне дослідження та здобуті результати у цілому заслуговують на позитивну оцінку, разом з тим вважаємо доречним назвати дискусійні положення та зауваження, а також побажання до змісту дисертації.

1. У дослідженні автор застосовує поняття метаконструкт, але не обґрунтовує сутності його розуміння та потрактування.

2. На сторінці 62 дослідник згадує синергетичний підхід як частину системного підходу, розкриваючи сутність кластерів та функцій де можуть виявлятися художньо-аналітичні уміння. Проте, в самому переліку підходів як методологічного підґрунтя дослідження, системного та синергетичного немає.

3. На сторінці 161 дослідник вказує на певні відмінності між китайськими та українськими студентами. Між тим, китайські студенти також навчалися в Україні. На жаль, у тексті дисертації відсутні порівняльні характеристики між українськими та китайськими студентами, які навчаються в Китаї. Тобто йдеться саме про методику викладання гри на духових інструментах в Китаї.

4. У тексті дисертації застосовується поняття гри на духових інструментах, проте не конкретизуються, які саме духові інструменти слугують уваги дослідника.

5. Робота не позбавлена окремих мовних недоліків.

Наголосимо, що наведені зауваження та побажання в цілому не знижують цінність проведеного дослідження, його науково-теоретичне і практичне значення.

7. Висновки

Проведений аналіз дисертаційної роботи Чи Синьой «Формування художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі гри на духових інструментах», анотації та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що вона є цілісним, самостійним, завершеним дослідженням, яке за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною у постановці та вирішенні досліджуваної проблеми, аргументованістю теоретичних положень, висновків та практичним значенням відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пп. 6, 7, 8; Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Чи Синьой заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, професор,
завідувачка кафедри музичного та
перформативного мистецтва
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Н.Г. Мозгальова

Зразок підпису

Засвідчую

Начальник відділу кадрів

" 2 " червня 2022 р.